

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Βαθμός Ασφαλείας:
Να διατηρηθεί μέχρι:
Βαθμός Προτεραιότητας

Μαρούσι, 9-6-2017

Αρ. Πρωτοκόλλου : 96315/Δ1

ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ Π/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Δ/ΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ & ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Π.Ε.
ΤΜΗΜΑ Α' ΣΠΟΥΔΩΝ
& ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Ταχ. Δ/ση : Ανδρέα Παπανδρέου 37
Τ.Κ. – Πόλη : 15180 – Μαρούσι
Ιστοσελίδα : <http://www.minedu.gov.gr>
Email : srudonpe@minedu.gov.gr
Πληροφορίες : Θ. Δημητρακόπουλος
Α. Γκουνέλα
Σ. Λαπατά
Τηλέφωνο : 210 3443288
210 3442248
210 3443318

ΠΡΟΣ: 1. Περιφερειακούς Δ/ντές Εκπ/σης
2. Προϊσταμένους Επιστημονικής & Παιδαγωγικής
Καθοδήγησης Π.Ε. (μέσω των Περιφ. Δ/νσεων Εκπ/σης)
3. Σχολικούς Συμβούλους Δημοτικής Εκπαίδευσης
(μέσω των Περιφερειακών Δ/νσεων Εκπ/σης)
4. Διευθυντές Π.Ε. της χώρας
5. Δημοτικά Σχολεία (μέσω των Δ/νσεων Π.Ε)

ΘΕΜΑ: «Ενέργειες προγραμματισμού του εκπαιδευτικού έργου των Ολιγοθέσιων Δημοτικών Σχολείων (1/θέσια, 2/θέσια και 3/θέσια) για το σχολικό έτος 2017-2018 – προγραμματισμός λειτουργίας Ολοήμερου Προγράμματος»

Η Διεύθυνση Σπουδών Προγραμμάτων και Οργάνωσης Α/θμιας Εκπαίδευσης του ΥΠ.Π.Ε.Θ. με την παρούσα εγκύκλιο θέτει υπόψη των Στελεχών της Εκπαίδευσης και των Συλλόγων Διδασκόντων θέματα που αφορούν στην εκπαιδευτική και μαθησιακή διαδικασία, προκειμένου τα ολιγοθέσια δημοτικά σχολεία της χώρας (1/θ, 2/θ, 3/θ) να προγραμματίσουν το εκπαιδευτικό τους έργο για το σχολικό έτος 2017-2018.

Το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα των 1/θεσίων, 2/θεσίων και 3/θεσίων δημοτικών σχολείων συντάσσεται σύμφωνα με την με αριθ. πρωτ. [83939/Δ1/19-5-2017 Υ.Α. \(ΦΕΚ 1800Β\)](#).

Τα ολιγοθέσια δημοτικά σχολεία δύναται να λειτουργούν κατά περίπτωση ως εξής:

Α) να στελεχωθούν με έναν ή περισσότερους εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων των κλάδων ΠΕ06(Αγγλικών), ΠΕ11(Φυσικής Αγωγής), ΠΕ32(Θεατρικής Αγωγής), ΠΕ16(Μουσικής) ΠΕ08(Καλλιτεχνικών), ΠΕ19-20(Πληροφορικής) για τουλάχιστον 3 ημέρες της εβδομάδας και με τις προϋποθέσεις:

α) με διάθεση ενός εκπαιδευτικού ειδικότητας για τουλάχιστον 4 διδακτικές ώρες ημερησίως στα **1/θέσια και 2/θέσια** και

β) με διάθεση ενός εκπαιδευτικού ειδικότητας για τουλάχιστον 5 διδακτικές ώρες ημερησίως στα **3/θέσια** εάν λειτουργεί ένα (1) τμήμα προαιρετικού ολοήμερου προγράμματος και δύο (2) εκπαιδευτικών ειδικοτήτων εάν λειτουργούν δύο (2) τμήματα προαιρετικού ολοήμερου προγράμματος.

Β) Σε περιπτώσεις που η στελέχωση με οποιαδήποτε από τις ακόλουθες ειδικότητες ΠΕ06, ΠΕ11, ΠΕ32,

ΠΕ16, ΠΕ08, ΠΕ19-20 είναι δυνατή για μια (1) ή δύο (2) ημέρες, τότε το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα διαμορφώνεται όπως προβλέπεται [στην με αριθ. πρωτ. 83939/Δ1/19-5-2017 Υ.Α. \(ΦΕΚ 1800Β\)](#), με τις ώρες των ειδικοτήτων να εντάσσονται στο πρωινό πρόγραμμα **χωρίς τη λειτουργία του προαιρετικού ολοήμερου προγράμματος.**

Γ) στις περιπτώσεις που στα ολιγοθέσια δημοτικά σχολεία τοποθετείται ένας επιπλέον εκπαιδευτικός ΠΕ70 (μονοθέσιο με 2 εκπαιδευτικούς ΠΕ70, διθέσιο με 3 εκπαιδευτικούς ΠΕ70, τριθέσιο με 4 εκπαιδευτικούς ΠΕ70), ακολουθείται το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα όπως περιγράφεται στην [83939/Δ1/19-5-2017 Υ.Α. \(ΦΕΚ 1800Β\)](#) και οι εκπαιδευτικοί ΠΕ70 αναλαμβάνουν τα μαθήματα της Αισθητικής Αγωγής, της Φυσικής Αγωγής και των ΤΠΕ εφόσον είναι κάτοχοι πιστοποίησης Β΄ επιπέδου. Σε αυτές τις περιπτώσεις το γνωστικό αντικείμενο της Μελέτης – Προετοιμασίας μετατίθεται στο προαιρετικό ολοήμερο πρόγραμμα και η έναρξη του ολοήμερου προγράμματος για τις τάξεις Α΄ και Β΄ δύναται να μετατίθεται την 6^η διδακτική ώρα με την σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου σχολικού συμβούλου και απόφαση του οικείου Διευθυντή Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Στη βάση του παραπάνω προγράμματος στα ολιγοθέσια δημοτικά σχολεία παρέχεται σχετική αυτονομία στην σύνταξη του προγράμματος τους, το οποίο προσαρμόζεται στις μορφωτικές ανάγκες των μαθητών, τη σύνθεση του μαθητικού πληθυσμού και τις ιδιαίτερες εκπαιδευτικές συνθήκες του κάθε σχολείου.

ΥΠΟΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΜΟΝΟΘΕΣΙΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Ένα 1/θέσιο δημοτικό σχολείο δύναται να λειτουργήσει και με τις παρακάτω εκδοχές στο εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμά του.

1. διάθεση εκπαιδευτικού ειδικότητας για τουλάχιστον 3 ημέρες εβδομαδιαίως και για 4 ώρες τουλάχιστον την ημέρα και συγχρόνως διάθεση επιπλέον εκπαιδευτικού ειδικότητας για τουλάχιστον 2 διδακτικές ώρες την ημέρα διάθεσης του. Σε αυτή την περίπτωση **ολοήμερο πρόγραμμα δύναται να λειτουργεί 3, 4 ή 5 μέρες την εβδομάδα και οι διδακτικές ώρες των επιπλέον εκπαιδευτικών ειδικοτήτων εντάσσονται στο πρωινό πρόγραμμα. (Περίπτωση Α).**
2. διάθεση εκπαιδευτικού ειδικότητας για 1 ή 2 ημέρες την εβδομάδα με 2 τουλάχιστον διδακτικές ώρες την ημέρα ή διάθεση εκπαιδευτικού ειδικότητας από 3 έως 5 ημέρες και έως 3 διδακτικές ώρες την ημέρα. **Σε αυτή την περίπτωση δεν προβλέπεται η λειτουργία του ολοήμερου προγράμματος και τα γνωστικά αντικείμενα των ειδικοτήτων εντάσσονται στο πρωινό πρόγραμμα. (Περίπτωση Β).**
3. διάθεση επιπλέον εκπαιδευτικού ΠΕ70 με πλήρες ωράριο 25 ωρών και με 1 ή περισσότερους εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων. Σε αυτή την περίπτωση το **ολοήμερο πρόγραμμα λειτουργεί με τον εκπαιδευτικό ΠΕ70 και τα γνωστικά αντικείμενα των ειδικοτήτων εντάσσονται στο πρωινό πρόγραμμα. (Περίπτωση Γ).**
4. διάθεση επιπλέον εκπαιδευτικού ΠΕ70 με συμπλήρωση του ωραρίου του στο μονοθέσιο για τουλάχιστον 9 διδακτικές ώρες. Σε αυτή την περίπτωση το **ολοήμερο λειτουργεί με τον εκπαιδευτικό ΠΕ70. Αν υπάρχουν και εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων (τις μέρες που ο εκπαιδευτικός ΠΕ70 δεν έχει διατεθεί στο σχολείο) με τουλάχιστον 4 διδακτικές ώρες την κάθε μέρα διάθεσής τους, το ολοήμερο λειτουργεί και αυτές τις μέρες. Στην περίπτωση που εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων διατίθενται από 2 έως 3 διδακτικές ώρες την ημέρα τότε οι**

διδασκτικές τους ώρες εντάσσονται στο πρωινό πρόγραμμα. Σε κάθε περίπτωση απαραίτητη προϋπόθεση για τη λειτουργία του ολοήμερου προγράμματος είναι η δυνατότητα στελέχωσής του για τουλάχιστον 3 ημέρες την εβδομάδα με κάθε συνδυασμό επιπλέον εκπαιδευτικού ΠΕ 70 και εκπαιδευτικού ειδικότητας. Πχ. σε σχολείο που διατίθεται εκπαιδευτικός ΠΕ 70 με 6 διδασκτικές ώρες και ένας εκπαιδευτικός ειδικότητας με 4 διδασκτικές ώρες για μια μέρα, το ολοήμερο πρόγραμμα λειτουργεί για 3 ημέρες (τις δυο μέρες με τον ΠΕ 70 και την τρίτη με τον εκπαιδευτικό ειδικότητας) κοκ. **(συνδυασμός περίπτωσης Γ και περίπτωσης Α).**

Κατά αναλογία τα ανωτέρω έχουν εφαρμογή στα 2/θέσια και 3/θέσια δημοτικά σχολεία.

Ως προς το διδασκτικό χρόνο που αφιερώνεται σε κάθε μάθημα ειδικότητας, προβλέπεται κατ' ελάχιστον ο κάθε μαθητής του σχολείου να παρακολουθεί για 1 διδασκτικό ημίωρο το μάθημα της διαθέσιμης ειδικότητας- σε συνδιδασκαλία που θα οριστεί από τις ομαδοποιήσεις στις οποίες και θα προχωρήσουν οι εκπαιδευτικοί του σχολείου. Να σημειωθεί ότι, λόγω των ομαδοποιήσεων που πραγματοποιούνται στα ολιγοθέσια σχολεία, ο χρόνος διδασκαλίας του κάθε γνωστικού αντικειμένου εκπαιδευτικών ειδικοτήτων δεν ορίζεται ανά τάξη. Συνιστάται για παιδαγωγικούς λόγους να μη διδάσκεται η κάθε τάξη για ένα διδασκτικό ημίωρο το κάθε μάθημα, αλλά να μπορεί ο κάθε μαθητής- σε συνδιδασκαλία με μαθητές άλλων τάξεων- να διδαχθεί για τον προβλεπόμενο χρόνο το κάθε παρεχόμενο μάθημα ειδικότητας. Το ίδιο ισχύει και για τον ανώτατο προβλεπόμενο χρόνο διδασκαλίας.

Κατά τη σύνταξη του Ε.Ω.Π. ως προς τον τρόπο και το χρόνο εισαγωγής των διδασκτικών αντικειμένων στο Ωρολόγιο Πρόγραμμα λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαίτερες ανάγκες του κάθε σχολείου και οι ώρες των εκπαιδευτικών που διατίθενται. Επισυνάπτονται ενδεικτικά εβδομαδιαία ωρολόγια προγράμματα. Συνιστάται το ολοήμερο πρόγραμμα, για παιδαγωγικούς λόγους και τον εμπλουτισμό του προγράμματος του, τις ημέρες λειτουργίας του να στελεχώνεται με εκπαιδευτικούς διαφορετικών ειδικοτήτων, όπου αυτό είναι δυνατό.

Β. Προγραμματισμός λειτουργίας Ολοήμερου προγράμματος

Βασική προϋπόθεση για να λειτουργήσει το προαιρετικό ολοήμερο πρόγραμμα μετά την λήξη του υποχρεωτικού ωραρίου στις 13:30 είναι η εγγραφή τουλάχιστον των 2/3 των μαθητών για τα 1/θέσια δημοτικά σχολεία και 10 μαθητών για τα 2/θέσια και 3/θέσια σχολεία.

Δικαίωμα εγγραφής στο προαιρετικό ολοήμερο πρόγραμμα έχουν όλοι οι μαθητές του σχολείου.

Στο προαιρετικό ολοήμερο πρόγραμμα καθημερινά δύναται να εντάσσεται διδασκτικό αντικείμενο από τα αναφερόμενα: ΤΠΕ, Αθλητισμός, Εικαστικά, Μουσική, Θεατρική Αγωγή, Αγγλικά και Πολιτιστικοί Όμιλοι Δραστηριοτήτων. Το διδασκτικό αντικείμενο των Πολιτιστικών Ομίλων Δραστηριοτήτων δύναται να ανατίθεται στο σύνολο των εκπαιδευτικών για συμπλήρωση του υποχρεωτικού διδασκτικού ωραρίου.

Η ώρα της σίτισης - χαλάρωσης εντάσσεται στην παιδαγωγική διαδικασία και θεωρείται διδασκτική ώρα για τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν στο προαιρετικό ολοήμερο πρόγραμμα.

Αποχώρηση των μαθητών του προαιρετικού ολοήμερου προγράμματος γίνεται στις 16:00. Υπεύθυνος

για την αποχώρηση των μαθητών είναι ο εκπαιδευτικός που διδάσκει στο ολοήμερο πρόγραμμα.

Κατά τη διάρκεια του διδακτικού έτους, στην περίπτωση που ο αριθμός των φοιτώντων μαθητών στα λειτουργούντα τμήματα του ολοήμερου προγράμματος δεν πληροί τις παραπάνω προϋποθέσεις, τότε αναστέλλεται η λειτουργία τους με απόφαση του οικείου Διευθυντή Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, ύστερα από σχετική εισήγηση του αρμόδιου Σχολικού Συμβούλου. Εντός του πρώτου πενημέρου κάθε μήνα, με ευθύνη του/της Προϊστάμενου/ης της σχολικής μονάδας, συντάσσεται και αποστέλλεται στην οικεία Διεύθυνση αναλυτική κατάσταση φοιτώντων μαθητών στο Ολοήμερο Πρόγραμμα, η οποία κοινοποιείται και στον/στην οικείο/-α Σχολικό/-ή Σύμβουλο.

Οι μαθητές εγγράφονται στο Ολοήμερο Πρόγραμμα, κατόπιν **σχετικής αίτησης-δήλωσης των γονέων/κηδεμόνων τους**. Έως τις **21-06-2017** θα πρέπει να έχει κατατεθεί στη σχολική μονάδα το παρακάτω έγγραφο, συμπληρωμένο από τους γονείς/κηδεμόνες των μαθητών που επιθυμούν να εγγράψουν τα παιδιά τους στο Ολοήμερο Πρόγραμμα :

[\(Έντυπο «ΔΗΜΟΤΙΚΟ-ΑΙΤΗΣΗ-ΔΗΛΩΣΗ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΣΤΟ ΟΛΟΗΜΕΡΟ\)](#)

Με ευθύνη των Προϊστάμενων Ολιγοθέσεων Δημοτικών Σχολείων αναρτάται σχετική ανακοίνωση με τις καταληκτικές ημερομηνίες εγγραφής στο Ολοήμερο Πρόγραμμα και δίνεται στους γονείς/κηδεμόνες των μαθητών το ανωτέρω έντυπο.

Σε περίπτωση υποβολής εκπρόθεσμης αίτησης εγγραφής στο Ολοήμερο Πρόγραμμα των σχολικών μονάδων, μετά τις 21 Ιουνίου 2017, απαιτείται η γραπτή έγκριση του οικείου Διευθυντή Π.Ε. και μόνο για λόγους που κρίνονται ιδιαίτερα σοβαροί.

Οι Προϊστάμενοι/ες των ολιγοθέσιων Δημοτικών Σχολείων στα οποία θα λειτουργήσει Ολοήμερο Πρόγραμμα κατά το προσεχές σχολικό έτος 2017-2018, θα πρέπει να συμπληρώσουν και να υποβάλλουν **με τη λήξη του διδακτικού έτους** στην οικεία Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης ονομαστική κατάσταση των εγγραφέντων μαθητών στο Ολοήμερο Πρόγραμμα, ανά τμήμα λειτουργίας. (ονοματεπώνυμο, διεύθυνση κατοικίας, τηλέφωνο οικίας).

Οι Προϊστάμενοι/ες των Ολιγοθέσεων Δημοτικών σχολείων θα πρέπει, επίσης, να συμπληρώσουν και να υποβάλλουν **με τη λήξη του διδακτικού έτους** στην οικεία Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης τον επισυναπτόμενο [πίνακα Α1](#) Τα στοιχεία παραμένουν στην Διεύθυνση Π.Ε. έως ότου ζητηθούν από το ΥΠΠΕΘ.

Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

Συν.: [Έντυπο αίτηση/δήλωση εγγραφής](#)
[Πίνακας Α1](#)
[3 ενδεικτικά ωρολόγια προγράμματα](#)